BOEKBESPREKING

LILL, KARSTEN, 1990. Muscheln und Schnecken der Südlichen Nordsee. Ein Bestimmungsbuch für Besucher der deutschen Nordseeküste und Inseln. Beiträge zur Naturkunde Niedersachsens, 43. Jahrgang, Sonderheft 1/1990. ISNN 0340-4277. 73 pp., waarvan 22 taf. en 1 kaart. Verzender tijdschrift: J. Streichert, Stettiner Strasse 3, D-3152 Ilsede. Prijs DM 15,-.

Een boekje waarin de resultaten van meer dan 14 jaren zoekwerk naar mariene mollusken op het Duitse Waddeneiland Baltrum zijn vastgelegd. Aangezien het ook van nut kan zijn voor bezoekers aan de andere Oostfriese Waddeneilanden heeft de auteur de titel wat ruim geformuleerd (zie inleiding, pag. 5). Het slappe kaft is bedrukt met een fraaie kleurenfoto. Het boekje meet 14.8 cm x 21.0 cm x 0.5 cm. Vermeld worden: Polyplacophora 1 soort; Bivalvia: 41 soorten, 1 ondersoort en 1 variëteit; Gastropoda: 22 soorten. Zowel recente als fossiele mollusken zijn opgenomen. De schrijver wil een zo volledig mogelijk overzicht geven, van recente datum, van de mariene schelpen van tweekleppigen en buikpotigen, die in de zuidelijke Noordzee, in het bijzonder op Baltrum, te vinden zijn. De nadruk ligt op de kombinatie van zwartwit foto's en informatie over het voorkomen op Baltrum. Determinatiekenmerken worden niet of nauwelijks genoemd. Wel wordt bij elke soort nog verwezen naar andere determinatieliteratuur. Een kaartje van Baltrum en omgeving is toegevoegd.

De eerste indruk van het boekje is er een van herkenning: inderdaad, dit vind je op de Waddeneilanden! De zwartwit foto's zijn in het algemeen van redelijke kwaliteit en maken een determinatie van de afgebeelde soorten goed mogelijk. Een sterk punt is dat van alle tweekleppigen een klep van de buiten-en van de binnenzijde wordt getoond. Kennelijk zijn alle afgebeelde schelpen afkomstig van Baltrum. Positief is verder, dat deze auteur nu eens een volledig overzicht probeert te geven van wat er aan fossiele èn recente schelpen te vinden is.

Helaas is er ook op dit boekje kritiek mogelijk. Enkele soorten zijn mijns inziens fout gedetermineerd: taf. 2 fig.4 stelt Venus fasciata (Da Costa, 1778) voor (is fig. 4b spiegelbeeldig afgedrukt?), taf. 18 fig. 2 Rissoa membranacea (Adams, 1800) en taf. 22 fig. 2 Retusa obtusa (Montagu, 1803). Het is jammer, dat voor fig. 2 van taf. 13 en 14 een beschadigde klep is uitgekozen van een soort, die ook op Baltrum zo ruim voorhanden is: Ensis directus (Conrad, 1843). Tegengesproken moet worden, dat Hiatella arctica (Linné, 1758) niet zou kunnen boren (vergelijk Teb-

ble, 1976: 173). Veel belangrijke publikaties van de laatste jaren uit naburige landen zijn door de schrijver niet opgenomen in het overzicht van de "Bestimmungsbücher" (pag. 70). Bij de verwijzingen naar andere determinatieliteratuur worden alleen Duitstalige werken genoemd, waarbij de auteur kennelijk net de publikatie van Willmann (1989) gemist heeft. Tenslotte kan ik me niet aan de indruk onttrekken, dat er nog diverse, met name kleine, soorten op Baltrum te vinden moeten zijn, die niet in dit werk zijn opgenomen. Dit ondanks het feit dat Baltrum, zoals de naam al zegt, een erg klein Waddeneiland is.

Concluderend kan vastgesteld worden, dat het boekje de bezoekers van de Oostfriese èn de Nederlandse Waddeneilanden een goede begeleiding biedt bij de kennismaking met en het op naam brengen van zeeschelpen. Gaat men verder met deze hobby en worden ook kleine soorten gevonden, dan zal het werkje niet voldoende ondersteuning meer bieden.

Literatuur:

TEBBLE, N., 1976. British Bivalve Seashells: 1-212, 2e druk. Edinburgh.
WILLMANN, R., 1989. Muscheln und Schnecken der Nord- und Ostsee: 1-310. Melsungen.

D.F. Hoeksema